

"Kur'ân'ın nefis-i ihbarı, haşr-i cismanînin keşşafıdır ve şu tılsım-ı muğlâk-ı âlemin ve şu remz-i hikmet-i kâinatın miftahıdır." İzah eder misiniz?

Bilindiği gibi **nefis, zât** manasına gelmektedir ve "**Kur'ân'ın nefis-i ihbarı**" ifadesi, **Kur'ânın bizzât haber vermesi**, açıkça beyan etmesi, müminleri müjdeleyip müşrikleri tehdit etmesi demek olur.

"Haşr-i cismanînin keşşafıdır."

Kur'ândaki çok âyet-i kerîme **haşr-i cismanî**'yi haber vermektedir. Bu âyetler, haşrin cismanî olmasını akıllarına sığdıramayarak ruhanî olacağını iddia edenlere de çok açık cevaplardır. **Meselâ**, cennetten haber veren birçok âyet-i kerîmede o saadet yurdunda, altından ırmaklar akan köşkler bulunduğunu, ayrıca birisi süt nehri olmak üzere dört ayrı nehrin aktığı haber verilmektedir. Haşir ruhanî olsa bu haberler birer müjde olmaktan çıkarlar. Zira, ruhun köşklere ihtiyacı olmadığı gibi, maddî gıdalara da ihtiyacı yoktur. Haşir cismanî olmasa, dünyada hakiki sütü içerken cennette süt nehrini sadece seyredeceğimiz anlaşılır. Bu ise müjdeli değil, çok üzücü bir haber olur. Zira, âhirette içmekten mahrum olduğumuz bir süt nehrinden ise bu dünyada bir testi süt bizim için daha faydalı ve daha hayırlıdır.

"Tılsım-ı muğlâk-ı âlemin ve şu remz-i hikmet-i kâinatın miftahıdır."

Yani, bu âlemin ne olduğu, ne gibi görevler yaptığı, onda seyreden mahlukatın nereden gelip nereye gittikleri gibi nice muğlak meseleler ve gizli hikmetler ancak Kur'ânın irşadıyla halledilmektedir. "**Bütün varlık âlemindeki her nevi güzelliklerin ve kemallerin esmâ ve sıfat-ı ilâhîyenin tecellileri olduğu, ölümün hiçlik ve mahv olmayıp, kabrin bu dünyadan daha güzel bir âlemin kapısı olduğu, bu dünyadaki bütün güzelliklerin ve nimetlerin cennettekiler yanında gölge gibi zayıf kaldıkları**" gibi, insan aklının ve kalbinin en ziyade muhtaç olduğu hakikatler o Allah kelamında defalarca nazara verilmiştir.

"Remz-i hikmet-i kâinatın miftahıdır."

Bu âlemde her şey sonsuz bir hikmetle yaratılmıştır. Ancak, insan bu hikmetlerden çoğunu idrak edemez. İnsana faydalı olduğu açıkça görülen varlıklardaki ve hadiselerdeki hikmetleri herkes anlar, ama görünüşte zararlı zannedilen yahut faydaları bilinemeyen şeyleri ve hadiseleri insan akli idrakten acizdir. Akla kapalı olan o kapıların miftahı Kur'ân âyetleridir. Meselâ, insan, hayatın güzelliğini görür ve anlar, ama ölüm hakkında tek başına hiçbir şey söyleyemez. Ölümün ne olduğunu ancak ölümü yaratan Allah'ın bildirmesiyle bilebilir. Bu âlemin maddî yapısı hakkında bir şeyler söyleyebilir, ama niçin yaratıldığı ve nereye gittiği konusunda

fikir yürütecek halde değildir. Keza, sıhhatin faydalarını açıkça görmektedir, ama hastalıkların gizli hikmetlerini rehbersiz olarak bilemez.